Comhairle an
Aontais Eorpaigh

An Bhruiséil, 30 Meitheamh 2023
(OR. en)

11149/23

ECOFIN 674
UEM 208
SOC 500
EMPL 351
COMPET 695
ENV 774
EDUC 287
RECH 319
ENER 410
JAI 920
GENDER 150
ANTIDISCRIM 144
JEUN 188
SAN 425

NÓTA

ó:	Ardrúnaíocht na Comhairle
chuig:	Coiste na mBuanionadaithe/An Chomhairle
Uimh. an doic. roimhe seo:	9845/1/23 REV 1
Uimh. an doic. ón gCoim.:	COM(2023) 619 final
Ábhar:	MOLADH ÓN gCOMHAIRLE maidir le Clár Náisiúnta na hÍsiltíre um Athchóiriú 2023 agus lena dtugtar tuairim ón gComhairle maidir le Clár Cobhsaíochta na hÍsiltíre 2023

Gheobhaidh na toscaireachtaí, i gceangal leis seo, an dréachtmholadh thuasluaite ón gComhairle, mar a pléadh sa Chomhairle agus sa Chomhairle Eorpach é, bunaithe ar an Moladh ón gCoimisiún COM (2023) 619 final.

MOLADH ÓN gCOMHAIRLE

an …

maidir le Clár Náisiúnta na hÍsiltíre um Athchóiriú 2023 agus lena dtugtar tuairim ón gComhairle maidir le Clár Cobhsaíochta na hÍsiltíre 2023

TÁ COMHAIRLE AN AONTAIS EORPAIGH,

Ag féachaint don Chonradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh, agus go háirithe Airteagal 121(2) agus Airteagal 148(4) de,

Ag féachaint do Rialachán (CE) Uimh. 1466/97 ón gComhairle an 7 Iúil 1997 maidir leis an bhfaireachas ar riochtaí buiséadacha, agus an faireachas ar bheartais eacnamaíocha agus a gcomhordú[1], a neartú agus go háirithe Airteagal 5(2) de,

Ag féachaint do Rialachán (AE) Uimh. 1176/2011 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 16 Samhain 2011 maidir le míchothromaíochtaí maicreacnamaíocha a chosc agus a cheartú[2], agus go háirithe Airteagal 6(1) de,

Ag féachaint don mholadh ón gCoimisiún Eorpach,

Ag féachaint do na rúin ó Pharlaimint na hEorpa,

Ag féachaint do na conclúidí ón gComhairle Eorpach,

Ag féachaint don tuairim ón gCoiste Fostaíochta,

1 IO L 209, 2.8.1997, lch. 1.
2 IO L 306, 23.11.2011, lch. 25.

Ag féachaint don tuairim ón gCoiste Eacnamaíoch agus Airgeadais,

Ag féachaint don tuairim ón gCoiste um Chosaint Shóisialta,

Ag féachaint don tuairim ón gCoiste um Beartas Eacnamaíoch,

De bharr an mhéid seo a leanas:

(1) Tháinig Rialachán (AE) 2021/241 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle[3], lenar bunaíodh an tSaoráid Téarnaimh agus Athléimneachta ('an tSaoráid'), i bhfeidhm an 19 Feabhra 2021. Leis an an tSaoráid, soláthraítear tacaíocht airgeadais do na Ballstáit chun athchóirithe agus infheistíochtaí a chur chun feidhme, agus í mar spreagadh fioscach arna mhaoiniú ag an Aontas. I gcomhréir le tosaíochtaí an tSeimeastair Eorpaigh, leis an tSaoráid, rannchuidítear le téarnamh eacnamaíoch cuimsitheach agus le cur chun feidhme athchóirithe agus infheistíochtaí atá inbhuanaithe agus a spreagann fás, go háirithe athchóirithe agus infheistíochtaí chun an t-aistriú glas agus an t-aistriú digiteach a chur chun cinn agus chun cur le hathléimneacht gheilleagair na mBallstát. Cuidíonn sí freisin ó thaobh an t-airgeadas poiblí a neartú agus borradh a chur faoin bhfás agus faoin gcruthú post sa mheántéarma agus san fhadtéarma, ó thaobh an comhtháthú críochach a fheabhsú laistigh den Aontas agus ó thaobh tacú le cur chun feidhme leanúnach Cholún Eorpach na gCeart Sóisialta. Rinneadh an ranníocaíocht airgeadais uasta in aghaidh an Bhallstáit faoin tSaoráid a thabhairt cothrom le dáta an 30 Meitheamh 2022, i gcomhréir le hAirteagal 11(2) de Rialachán (AE) 2021/241.

[3] Rialachán (AE) 2021/241 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 12 Feabhra 2021 lena mbunaítear an tSaoráid Téarnaimh agus Athléimneachta (IO L 57, 18.2.2021, lch. 17).

(2) An 22 Samhain 2022, ghlac an Coimisiún an Suirbhé Bliantúil don Fhás Inbhuanaithe 2023, rud a chuir tús le Seimeastar Eorpach 2023 um chomhordú an bheartais eacnamaíoch. An 23 Márta 2023, d'fhormhuinigh an Chomhairle Eorpach tosaíochtaí an tSuirbhé Bliantúil don Fhás Inbhuanaithe 2023, tosaíochtaí atá dírithe ar na ceithre ghné den inbhuanaitheacht iomaíoch. An 22 Samhain 2022, ar bhonn Rialachán (AE) Uimh. 1176/2011, ghlac an Coimisiún freisin Tuarascáil 2023 maidir leis an Sásra Foláirimh, tuarascáil a shainaithin sé inti go bhfuil an Ísiltír ar cheann de na Ballstáit a bhféadfaí difear a dhéanamh dóibh nó a d'fhéadfadh a bheith i mbaol go ndéanfadh míchothromaíochtaí difear di, agus a mbeadh gá le grinn-athbhreithniú ina leith. Ar an dáta céanna, ghlac an Coimisiún tuairim freisin maidir le dréachtphlean buiséadach 2023 na hÍsiltíre. Ghlac an Coimisiún moladh freisin le haghaidh moladh ón gComhairle maidir le beartas eacnamaíoch an limistéir euro agus togra le haghaidh Thuarascáil Chomhpháirteach 2023 ar Fhostaíocht, ina ndéantar anailís ar chur chun feidhme na dTreoirlínte Fostaíochta agus phrionsabail Cholún Eorpach na gCeart Sóisialta. Ghlac an Chomhairle an Moladh maidir le beartas eacnamaíoch an limistéir euro[4] ('Moladh 2023 maidir leis an limistéar euro') an 16 Bealtaine 2023 agus an Tuarascáil Chomhpháirteach ar Fhostaíocht an 13 Márta 2023.

(3) Cé go bhfuil athléimneacht shuntasach á léiriú ag geilleagair an Aontais, tá drochthionchar ag an gcomhthéacs geopholaitiúil orthu fós. Agus an tAontas ag seasamh go daingean leis an Úcráin, tá clár oibre beartais eacnamaíoch agus shóisialta an Aontais dírithe sa ghearrthéarma ar dhrochthionchar na suaití fuinnimh a laghdú, i gcás teaghlaigh leochaileacha agus gnólachtaí leochaileacha araon, agus sa mheántéarma ar iarrachtaí a choinneáil ar bun chun an t-aistriú glas agus an t-aistriú digiteach a bhaint amach, ar thacaíocht a thabhairt d'fhás inbhuanaithe cuimsitheach, ar an gcobhsaíocht mhaicreacnamaíoch a chosaint agus ar an athléimneacht a mhéadú. Tá sé dírithe go láidir freisin ar iomaíochas agus táirgiúlacht an Aontais a mhéadú.

---

[4] Moladh ón gComhairle an 16 Bealtaine 2023 maidir le beartas eacnamaíoch an limistéir euro (IO C 180, 23.5.2023, lch. 1).

(4) An 1 Feabhra 2023, d'eisigh an Coimisiún teachtaireacht dar teideal 'Plean Tionsclaíoch an Chomhaontaithe Ghlais don Ré Ghlan-Nialasach' ('Plean Tionsclaíoch an Chomhaontaithe Ghlais'). Is é is aidhm do Phlean Tionsclaíoch an Chomhaontaithe Ghlais borradh a chur faoi iomaíochas thionscal glan-nialasachta an Aontais agus tacú leis an aistriú tapa chuig an aeráidneodracht. Is comhlánú é ar na hiarrachtaí leanúnacha faoin gComhaontú Glas don Eoraip agus faoi REPowerEU. Is é is aidhm dó freisin timpeallacht níos tacúla a sholáthar chun acmhainneacht mhonaraíochta an Aontais a mhéadú i dtaca leis na teicneolaíochtaí glan-nialasachta agus leis na táirgí glan-nialasachta a bhfuil gá leo chun spriocanna uaillmhianacha aeráide an Aontais a bhaint amach, agus chun a áirithiú go mbeidh rochtain ar amhábhair chriticiúla ábhartha, lena n-áirítear trí fhoinsiú a éagsúlú, trí shaothrú cuí a dhéanamh ar acmhainní geolaíocha sna Ballstáit agus trí athchúrsáil na n-amhábhar a uasmhéadú. Is ar cheithre cholún atá Plean Tionsclaíoch an Chomhaontaithe Ghlais bunaithe: timpeallacht rialála intuartha agus shimplithe, rochtain níos tapúla ar mhaoiniú, scileanna a fheabhsú, agus trádáil oscailte do shlabhraí soláthair athléimneacha.
An 16 Márta 2023, d'eisigh an Coimisiún teachtaireacht eile dar teideal 'Iomaíochas fadtéarmach an Aontais: níos faide ar aghaidh ná 2030', teachtaireacht a leagadh amach de réir naoi spreagadh a threisíonn a chéile ar mhaithe le hoibriú i dtreo creat rialála lena bhfeabhsófaí an fás. Socraítear leis tosaíochtaí beartais arb é is aidhm dóibh feabhsuithe struchtúracha, bearta infheistíochta dea-dhírithe agus rialála a áirithiú le haghaidh iomaíochas fadtéarmach an Aontais agus a Bhallstát. Cuidíonn na moltaí thíos ó thaobh aghaidh a thabhairt ar na tosaíochtaí sin.

(5) In 2023, tá an Seimeastar Eorpach um chomhordú an bheartais eacnamaíoch fós ag forbairt i gcomhréir le cur chun feidhme na Saoráide. Tá cur chun feidhme iomlán na bpleananna téarnaimh agus athléimneachta fós riachtanach chun go mbainfear amach na tosaíochtaí beartais faoin Seimeastar Eorpach, ós rud é go dtugann na pleananna aghaidh ar iomlán na moltaí tírshonracha ábhartha a eisíodh le blianta beaga anuas, nó ar fhothacar mór díobh. Tá moltaí tírshonracha 2019, 2020 agus 2022 fós chomh hábhartha céanna maidir le pleananna téarnaimh agus athléimneachta arna n-athbhreithniú, arna dtabhairt cothrom le dáta nó arna leasú i gcomhréir le hAirteagail 14, 18 agus 21 de Rialachán (AE) 2021/241.

(6) Is é is aidhm do Rialachán (AE) 2023/435 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle[5] ('Rialachán REPowerEU'), a glacadh an 27 Feabhra 2023, deireadh a chur go tapa le spleáchas an Aontais ar allmhairí breosla iontaise ón Rúis. Cuirfidh sé sin le slándáil fuinnimh agus le héagsúlacht sholáthar fuinnimh an Aontais, agus ag an am céanna, méadóidh sé glacadh na bhfoinsí in-athnuaite fuinnimh, acmhainneachtaí stórála fuinnimh agus an éifeachtúlacht fuinnimh. Le Rialachán REPowerEU, cuirtear ar chumas na mBallstát caibidil nua REPowerEU a chur lena bpleananna náisiúnta téarnaimh agus athléimneachta chun go maoineofar athchóirithe agus infheistíochtaí ríthábhachtacha a chuideoidh le cuspóirí REPowerEU a bhaint amach. Cuideoidh na hathchóirithe agus na hinfheistíochtaí sin freisin ó thaobh borradh a chur faoi iomaíochas thionscal glan-nialasachta an Aontais mar a leagtar amach i bPlean Tionsclaíoch an Chomhaontaithe Ghlais, agus tabharfaidh siad aghaidh ar na moltaí tírshonracha a bhaineann le fuinneamh arna n-eisiúint chuig na Ballstáit in 2022 agus, i gcás inarb infheidhme, in 2023. Le Rialachán REPowerEU, tugtar isteach catagóir nua de thacaíocht airgeadais neamh-in-aisíoctha, atá á cur ar fáil do na Ballstáit chun athchóirithe agus infheistíochtaí nua a bhaineann le fuinneamh a mhaoiniú faoina bpleananna téarnaimh agus athléimneachta.

---

[5] Rialachán (AE) 2023/435 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 27 Feabhra 2023 lena leasaítear Rialachán (AE) 2021/241 a mhéid a bhaineann le caibidlí REPowerEU i bpleananna téarnaimh agus athléimneachta agus lena leasaítear Rialacháin (AE) Uimh. 1303/2013, (AE) 2021/1060 agus (AE) 2021/1755, agus Treoir 2003/87/CE (IO L 63, 28.2.2023, lch. 1).

(7) An 8 Márta 2023, ghlac an Coimisiún teachtaireacht lena gcuirtear treoraíocht ar fáil maidir leis an mbeartas fioscach 2024 ('teachtaireacht an 8 Márta 2023'). Is é is aidhm di tacú le hullmhú chláir na mBallstáit um chobhsaíocht agus um chóineasú, agus an comhordú beartais a neartú ar an gcaoi sin. Thug an Coimisiún chun cuimhne go ndéanfar clásal éalaithe ginearálta an Chomhshocraithe Cobhsaíochta agus Fáis a dhíghníomhachtú i ndeireadh 2023. D'éiligh an Coimisiún go mbeadh beartais fhioscacha ann in 2023-2024 a d'áiritheodh an inbhuanaitheacht fiachais sa mheántéarma agus a mhéadódh an acmhainneacht fáis ar bhealach inbhuanaithe agus iarradh ar na Ballstáit a leagan amach ina gcláir um chobhsaíocht agus um chóineasú 2023 conas a áiritheoidh a bpleananna fioscacha go n-urramófar luach tagartha an Chonartha, is é sin 3 % den olltáirgeacht intíre (OTI), agus go n-áiritheofar laghdú inchreidte leanúnach an fhiachais, sin nó conas a choinneofar an fiachas ar leibhéal stuama sa mheántéarma. D'iarr an Coimisiún ar na Ballstáit freisin deireadh a chur de réir a chéile le beartais fhioscacha náisiúnta arna dtabhairt isteach chun teaghlaigh agus gnólachtaí a chosaint ar shuaitheadh na bpraghsanna fuinnimh, agus deireadh a chur ar dtús leis na beartais is lú a spriocdhíríodh. Thug sé le fios, dá mba rud é gur ghá síneadh a chur le bearta tacaíochta mar gheall ar bhrú a bheith ann an athuair ó thaobh phraghas an fhuinnimh de, gur cheart do na Ballstáit na bearta sin a spriocdhíriú ar theaghlaigh leochaileacha agus ar ghnólachtaí leochaileacha ar bhealach níos fearr. Luaigh an Coimisiún go ndéanfaí na moltaí fioscacha a chainníochtú agus a dhifreáil. Thairis sin, mar a mholtar sa teachtaireacht uaidh an 9 Samhain 2022 maidir le treoirlínte le haghaidh athchóiriú ar chreat rialachais eacnamaíoch an Aontais Eorpaigh, go ndéanfaí na moltaí fioscacha sin a fhoirmliú ar bhonn an ghlanchaiteachais phríomhúil. Mhol sé do na Ballstáit uile leanúint ar aghaidh ag cosaint na hinfheistíochta a mhaoinítear go náisiúnta agus a áirithiú go n-úsáidfear an tSaoráid agus cistí eile an Aontais go héifeachtach, go háirithe i bhfianaise an aistrithe ghlais agus an aistrithe dhigitigh agus na gcuspóirí athléimneachta. Thug an Coimisiún le fios go molfadh sé don Chomhairle tús a chur, in earrach na bliana 2024, leis na nósanna imeachta um easnamh iomarcach bunaithe ar easnamh, ar bhonn na sonraí olltoraidh maidir le 2023, i gcomhréir leis na forálacha dlíthiúla atá ann faoi láthair.

(8) An 26 Aibreán 2023, thíolaic an Coimisiún tograí reachtacha chun athchóiriú cuimsitheach ar rialacha rialachais eacnamaíoch an Aontais a chur chun feidhme. Is é príomhchuspóir na dtograí inbhuanaitheacht an fhiachais phoiblí a neartú agus fás inbhuanaithe agus cuimsitheach a chur chun cinn sna Ballstáit uile trí athchóirithe agus infheistíochtaí. Sna tograí uaidh, díríonn an Coimisiún ar an úinéireacht náisiúnta a fheabhsú, ar an gcreat a shimpliú agus gluaiseacht i dtreo fócas níos meántéarmaí, in éineacht le forfheidhmiú éifeachtach agus níos comhleanúnaí. De réir na gConclúidí ón gComhairle an 14 Márta 2023 maidir le treoirlínte le haghaidh athchóiriú ar chreat rialachais eacnamaíoch an Aontais, is é an cuspóir atá ann an obair reachtach a thabhairt i gcrích in 2023.

(9) An 8 Iúil 2022, chuir an Ísiltír a plean náisiúnta téarnaimh agus athléimneachta faoi bhráid an Choimisiúin, i gcomhréir le hAirteagal 18(1) de Rialachán (AE) 2021/241. De bhun Airteagal 19 de Rialachán (AE) 2021/241, rinne an Coimisiún measúnú ar ábharthacht, éifeachtacht, éifeachtúlacht agus comhleanúnachas an phlean téarnaimh agus athléimneachta, i gcomhréir leis na treoirlínte measúnaithe a leagtar amach in Iarscríbhinn V a ghabhann leis an Rialachán sin. An 4 Deireadh Fómhair 2022, ghlac an Chomhairle a Cinneadh Cur Chun Feidhme maidir le formheas an mheasúnaithe ar phlean téarnaimh agus athléimneachta na hÍsiltíre[6]. Tá scaoileadh na dtráthchodanna ag brath ar chinneadh a bheith glactha ag an gCoimisiún, i gcomhréir le hAirteagal 24(5) de Rialachán (AE) 2021/241, cinneadh á rá go bhfuil an Ísiltír tar éis na garspriocanna agus na spriocanna ábhartha a leagtar amach sa Chinneadh Cur Chun Feidhme ón gComhairle a chomhlíonadh go sásúil. Tuigtear gurb é atá i gceist le comhlíonadh sásúil, nach ndeachthas siar ar ghnóthú na ngarspriocanna agus na spriocanna a gnóthaíodh roimhe sin.

[6] 12275/22 INIT; 12275/22 ADD 1.

(10) An 28 Aibreán 2023, thíolaic an Ísiltír a Clár Náisiúnta um Athchóiriú 2023 agus a Clár Cobhsaíochta 2023, i gcomhréir le hAirteagal 4(1) de Rialachán (CE) Uimh. 1466/97. Chun na naisc atá eatarthu a chur san áireamh, rinneadh measúnú ar an dá chlár le chéile. I gcomhréir le hAirteagal 27 de Rialachán (AE) 2021/241, is léiriú é an Clár Náisiúnta um Athchóiriú don bhliain 2023 ar thuairisciú leathbhliantúil na hÍsiltíre maidir leis an dul chun cinn atá déanta ó thaobh a plean téarnaimh agus athléimneachta a bhaint amach.

(11) An 24 Bealtaine 2023, d'fhoilsigh an Coimisiún tuarascáil tíre 2023 don Ísiltír. Rinneadh measúnú sa tuarascáil sin ar dhul chun cinn na hÍsiltíre ó thaobh aghaidh a thabhairt ar na moltaí tírshonracha ábhartha a ghlac an Chomhairle idir 2019 agus 2022, agus measadh cur chun feidhme phlean téarnaimh agus athléimneachta na hÍsiltíre. Ar bhonn na hanailíse sin, léiríodh sa tuarascáil tíre na bearnaí atá ann maidir leis na dúshláin nár tugadh aghaidh orthu sa phlean téarnaimh agus athléimneachta, sin nó nár tugadh aghaidh orthu ach go páirteach, chomh maith le dúshláin nua agus dúshláin atá ag teacht chun cinn. Leis an tuarascáil, rinneadh measúnú freisin ar dhul chun cinn na hÍsiltíre ó thaobh Colún Eorpach na gCeart Sóisialta a chur chun feidhme agus ó thaobh príomhspriocanna an Aontais maidir le fostaíocht, scileanna agus laghdú na bochtaineachta a bhaint amach, sin agus ar an dul chun cinn i dtreo Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe na Náisiún Aontaithe a bhaint amach.

(12) Rinne an Coimisiún athbhreithniú domhain ar an Ísiltír faoi Airteagal 5 de Rialachán (AE) Uimh. 1176/2011 agus d'fhoilsigh sé a thorthaí an 24 Bealtaine 2023. Tháinig an Coimisiún ar an gconclúid go bhfuil míchothromaíochtaí maicreacnamaíocha san Ísiltír. Go háirithe, is ann fós do leochaileachtaí a bhaineann le leibhéil arda fiachais phríobháidigh agus barrachas mór sa chuntas reatha, a bhfuil ábharthacht trasteorann ag baint leo, in ainneoin go bhfuil roinnt comharthaí ann go bhfuil laghdú ann. Tá farasbarr sa chuntas reatha, in ainneoin na n-athbhreithnithe a rinneadh ar shonraí le déanaí, agus fiachas príobháideach mór i gcomparáid le caighdeáin idirnáisiúnta agus tá siad os cionn bhunphrionsabail an gheilleagair. Tháinig laghdú ar fharasbarr mór sa chuntas reatha in 2022, mar gheall ar théarmaí trádála atá ag dul in olcas, agus an cuntas reatha ag méadú i bpraghsanna tairiseacha, agus méadú ar an easnamh in ioncaim phríomhúil. Agus feabhas á chur ar théarmaí trádála, táthar ag súil go dtiocfaidh méadú mór ar an mbarrachas in 2023 agus go gcobhsóidh sé in 2024. Tá dul chun cinn teoranta déanta ó thaobh beartais de ach is gá níos mó a dhéanamh chun bacainní ar infheistíocht a laghdú. Tá fiachas corparáide neamhairgeadais agus teaghlaigh fós ard: is ábhar imní níos mó é an dara ceann toisc go bhfágann sé go bhfuil teaghlaigh i mbaol suaití, agus go bhfuil na rioscaí sin níos measa mar gheall ar róluacháil praghsanna tithe atá ard agus ag dul i méid. Amach anseo, táthar ag súil go leanfaidh an fiachas ar aghaidh ar bhealach íslitheach. In ainneoin praghsanna tithe a bheith ag titim go measartha, tá brú fós ar an margadh tithíochta, go háirithe ós rud é go bhfuil tógáil tithíochta nua go mór faoi bhun spriocanna an rialtais. Ag an am céanna, leantar d'fhóirdheonú a dhéanamh ar úinéireacht tí arna maoiniú ag fiachas trí chánachas fabhrach, agus tá an baol ann go mbainfidh beartais maidir leis an margadh príobháideach cíosa an bonn dá fhorbairt.

(13) De réir sonraí arna mbailíochtú ag Eurostat, tháinig laghdú ar chomhardú bhuiséad rialtas ginearálta na hÍsiltíre ó easnamh 2.4 % de OTI in 2021 go dtí buiséad comhardaithe in 2022, agus thit ollfhiachas rialtais ó 52.5 % de OTI ag deireadh 2021 go 51.0 % ag deireadh 2022.

(14) Bhí tionchar ag na bearta a glacadh chun tionchar eacnamaíoch agus sóisialta an mhéadaithe ar phraghsanna fuinnimh a mhaolú ar chomhardú rialtais ghinearálta. In 2022, i measc na mbeart beartais fhioscaigh lena laghdaítear ioncam, bhí laghdú ar CBL ar fhuinneamh agus ar an dleacht mháil ar pheitreal agus ar dhíosal, agus maidir le bearta beartais fhioscaigh lena méadaítear caiteachas, bhí cúiteamh le haghaidh billí fuinnimh i mí na Samhna agus i mí na Nollag agus tacaíocht do theaghlaigh ar ioncam íseal a raibh billí arda fuinnimh acu. Cúitíodh costas na mbeart sin go páirteach le cánacha nua ar bhrabúis amhantair de chuid táirgeoirí agus soláthróirí fuinnimh, eadhon ranníocaíocht dlúthpháirtíochta i gcur i bhfeidhm Rialachán (AE) 2022/1854[7] ón gComhairle ag ráta 33 %. Measann an Coimisiún gurb é an glanchostas buiséadach a bhain leis na bearta sin in 2022 0.6 % de OTI. Ina theannta sin, an costas buiséadach a bhain le cosaint shealadach a thairiscint do dhaoine easáitithe as an Úcráin, costas a meastar a bheith ina 0.1 % de OTI in 2022, sin rud eile a d'imir tionchar ar chomhardú ginearálta an rialtais. An tráth céanna, an costas a mheastar a bhaineann le bearta éigeandála sealadacha a bhain le géarchéim COVID-19, chuaigh an costas sin i laghad ionas gur 0.3 % de OTI a bhí ann in 2022, le hais 1.8 % in 2021.

(15) An 18 Meitheamh 2021, mhol an Chomhairle don Ísiltír[8] staid fhioscach thacúil a shaothrú in 2022, lena n-áirítear ón spreagadh a cuireadh ar fáil leis an tSaoráid agus go gcaomhnódh sí infheistíocht arna maoiniú go náisiúnta.

---

[7] Rialachán (AE) 2022/1854 ón gComhairle an 6 Deireadh Fómhair 2022 maidir le hidirghabháil éigeandála chun aghaidh a thabhairt ar phraghsanna arda fuinnimh (IO L 261 I, 7.10.2022, lch. 1).

[8] Moladh ón gComhairle an 18 Meitheamh 2021 ina dtugtar tuairim ón gComhairle maidir le Clár Cobhsaíochta na hÍsiltíre 2021 (IO C 304, 29.7.2021, lch. 88).

(16) De réir mheastacháin an Choimisiúin, staid fhioscach[9] thacúil a bhí ann in 2022, ag -0.5 % de OTI, mar a mhol an Chomhairle. Mar a mhol an Chomhairle, lean an Ísiltír de thacaíocht a thabhairt don téarnamh trí infheistíochtaí arna maoiniú ag an tSaoráid. 0.2 % de OTI a bhí ann in 2022 le caiteachas arna mhaoiniú ag deontais faoin tSaoráid agus ó chistí eile de chuid an Aontais (0.2 % de OTI a bhí ann in 2021). Leis an infheistíocht arna maoiniú go náisiúnta soláthraíodh rannchuidiú crapthach 0.1 pointe céatadáin don staid fhioscach[10]. Dá bhrí sin, níor chaomhnaigh an Ísiltír infheistíocht arna maoiniú go náisiúnta, mar a mholtar sa mholadh ón gComhairle. Ag an am céanna, thug an fás ar chaiteachas príomha reatha a mhaoinítear go náisiúnta (glan ar bhearta nua ioncaim) rannchuidiú forleathnaitheach 0.4 pointe céatadáin leis an staid fhioscach. Dá bhrí sin, choinnigh an Ísiltír smacht leordhóthanach ar an bhfás ar chaiteachas reatha arna mhaoiniú go náisiúnta.

(17) An cás maicreacnamaíoch atá ina bhuntaca leis na réamh-mheastacháin bhuiséadacha i gClár Cobhsaíochta 2023, is cás é atá i gcomhréir le réamhaisnéis an earraigh 2023 ón gCoimisiún le haghaidh 2023 agus ina dhiaidh sin. Tá sé tuartha ag an rialtas go dtiocfaidh méadú 1.6 % ar an bhfíor-OTI in 2023, agus go dtiocfaidh méadú 1.4 % air in 2024. I gcomparáid leis sin, tuartar i réamhaisnéis an earraigh 2023 ón gCoimisiún fíorfhás OTI atá beagán níos airde de 1.8 % in 2023 agus fás 1.2 % atá beagán níos ísle in 2024. Is é is cúis leis sin, den chuid is mó, difríochtaí beaga in ionchas an éilimh intíre sa dá bhliain.

---

9 Is é an rud a bhíonn i gceist le tomhas na staide fioscaí an t-athrú ar chaiteachas príomha (glan ar bhearta lánroghnacha ioncaim), gan bearta sealadacha éigeandála a bhaineann le géarchéim COVID-19 a áireamh, ach lena n-áirítear caiteachas a mhaoinítear trí thacaíocht neamh-inaisíoctha (deontais) ón tSaoráid agus ó chistí eile de chuid an Aontais, i gcoibhneas le hacmhainneacht fáis mheántéarmaigh. Chun tuilleadh sonraí a fháil, féach Bosca 1 sna Táblaí Staidrimh Fioscacha.

10 Sholáthair caiteachas caipitil eile arna mhaoiniú go náisiúnta rannchuidiú forleathnaitheach 0.2 pointe céatadáin de OTI.

(18) Ina Chlár Cobhsaíochta 2023, tá an rialtas ag súil go méadóidh easnamh rialtais ghinearálta go 3.0 % de OTI in 2023. Léiríonn an méadú in 2023 go príomha costas an phacáiste fuinnimh, caiteachas úis atá ag dul i méid, pleananna caiteachais breise a bhaineann le dúshláin shochaíocha, mar shampla an t-aistriú glas, an t-oideachas agus an soláthar tithíochta. De réir Chlár Cobhsaíochta 2023, meastar go dtiocfaidh laghdú ar chóimheas fiachais ghinearálta an rialtais le OTI ó 49.3 % ag deireadh 2022 go 48.4 % ag deireadh 2023. Tuartar i réamhaisnéis an earraigh 2023 ón gCoimisiún go mbeidh easnamh rialtais 2.1 % de OTI ann do 2023. Tá sé sin níos ísle ná an t-easnamh atá tuartha i gClár Cobhsaíochta 2023, go príomha toisc gur éirigh níos fearr le sonraí toraidh chomhardú an rialtais do 2022 ná mar a glacadh leis i gClár Cobhsaíochta 2023. I réamhaisnéis an earraigh 2023 ón gCoimisiún, tuartar go mbeidh cóimheas ollfhiachais rialtais–OTI níos airde de 49.3 % ann ag deireadh 2023. Is é is cúis leis an difríocht gur tháinig na sonraí toraidh do 2022 amach níos airde ná mar a glacadh leis i gClár Cobhsaíochta 2023, mar thoradh ar choigeartú ard sreafa stoic in 2022.

(19) Na bearta fioscacha a glacadh chun tionchar eacnamaíoch agus sóisialta an mhéadaithe ar phraghsanna fuinnimh a mhaolú, meastar go leanfaidh siad de thionchar a imirt ar chomhardú ginearálta an rialtais in 2023. Is éard atá iontu bearta ar cuireadh síneadh leo ó 2022, go háirithe an dleacht mháil ar pheitreal agus ar dhíosal a laghdú agus an tacaíocht a tugadh do theaghlaigh ar ioncam íseal, chomh maith le bearta nua, mar shampla uasteorainn ar phraghsanna leictreachais agus gáis agus an scéim tacaíochta do FBManna dianfhuinnimh. Réamh-mheastar glanchostas buiséadach na mbeart tacaíochta i réamhaisnéis an earraigh 2023 ón gCoimisiún ag 1.1 % de OTI in 2023[11]. De réir dealraimh, ní ar theaghlaigh leochaileacha ná ar ghnólachtaí leochaileacha atá formhór na mbeart dírithe in 2023, agus ní chaomhnaíonn siad an comhartha praghais chun an t-éileamh ar fhuinneamh a laghdú agus an éifeachtúlacht fuinnimh a mhéadú. Mar thoradh air sin, i réamhaisnéis an earraigh 2023 ón gCoimisiún, meastar gurb é 0.5 % de OTI in 2023 méid na mbeart tacaíochta spriocdhírithe atá le cur san áireamh sa mheasúnú ar chomhlíonadh an mholta ón gComhairle an 12 Iúil 2022[12] (i gcomparáid le 0.1 % de OTI in 2022). Meastar go bhfanfaidh costas buiséadach na cosanta sealadaí ar dhaoine easáitithe ón Úcráin cobhsaí i gcomparáid le 2022.

---

11 Is ionann an figiúr sin agus leibhéal chostas bhuiséadacha bhliantúla na mbeart sin, lena n-áirítear ioncam agus caiteachas reatha chomh maith le bearta caiteachais chaipitil i gcás inarb ábhartha.

12 Moladh ón gComhairle an 12 Iúil 2022 maidir le Clár Náisiúnta na hÍsiltíre um Athchóiriú agus lena dtugtar tuairim ón gComhairle maidir le Clár Cobhsaíochta na hÍsiltíre 2022, IO C 334, 1.9.2022, lch. 154).

(20) Sa Mholadh uaithi an 12 Iúil 2022, mhol an Chomhairle go ndéanfadh an Ísiltír gníomhaíocht chun a áirithiú go mbeidh fás an chaiteachais reatha phríomha arna mhaoiniú go náisiúnta i gcomhréir le seasamh foriomlán neodrach beartais[13] in 2023, agus tacaíocht leanúnach shealadach spriocdhírithe á cur san áireamh le haghaidh na dteaghlach is leochailí agus na ngnólachtaí is leochailí i dtaobh méaduithe ar phraghsanna fuinnimh agus le haghaidh daoine ar a dteitheadh ón Úcráin. Ba cheart don Ísiltír a bheith ar tinneall chun an caiteachas reatha a chur in oiriúint don staid atá ag síorathrú. Moladh don Ísiltír freisin cur le hinfheistíocht phoiblí le haghaidh an aistrithe ghlais agus an aistrithe dhigitigh, agus le haghaidh na slándála fuinnimh, agus an tionscnamh REPowerEU á chur san áireamh, lena n-áirítear trí leas a bhaint as an tSaoráid agus as cistí eile de chuid an Aontais.

13 Ar bhonn réamhaisnéis an earraigh 2023 ón gCoimisiún, meastar gur 7.9 %, i dtéarmaí ainmniúla, atá i gceist le fás aschuir féideartha meántéarmach na hÍsiltíre (meán 10 mbliana), céatadán a úsáidtear chun an staid fhioscach a thomhas.

(21) In 2023, tá sé tuartha i réamhaisnéis an earraigh 2023 ón gCoimisiún go mbeidh an staid fhioscach forleathnaitheach (1.1 % de OTI), tráth a bhfuil boilsciú ard i gceist. Tagann sé sin i ndiaidh do staid fhioscach fhorleathnaitheach a bheith ann in 2022 (- 0.5 % de OTI). Meastar go soláthróidh an fás ar chaiteachas reatha príomhúil a mhaoinítear go náisiúnta (glan ar bhearta nua ioncaim) in 2023 rannchuidiú forleathnaitheach 0.9 % de OTI don staid fhioscach fhoriomlán. Áirítear leis sin costas méadaithe na mbeart tacaíochta spriocdhírithe do theaghlaigh agus do ghnólachtaí is leochailí ó thaobh ardú praghsanna fuinnimh de 0.4 % de OTI. Dá bhrí sin, níl rannchuidiú forleathnaitheach caiteachais reatha príomha a mhaoinítear go náisiúnta ach go páirteach mar thoradh ar an tacaíocht spriocdhírithe do theaghlaigh agus do ghnólachtaí is leochailí ó thaobh ardú praghsanna fuinnimh agus do dhaoine atá ag teitheadh ón Úcráin. Is iad bearta fuinnimh neamh-spriocdhírithe méaduithe buana ar phá na hearnála poiblí agus ar shochair shóisialta agus caiteachas níos airde ar chúram sláinte is cúis leis an bhfás forleathnaitheach ar chaiteachas reatha príomhúil a mhaoinítear go náisiúnta (glan ar bhearta lánroghnacha ioncaim). Mar achoimre, an fás a thuartar a thiocfaidh ar chaiteachas reatha príomha arna mhaoiniú go náisiúnta, níl sé i gcomhréir leis an Moladh ón gComhairle an 12 Iúil 2022. B'ionann caiteachas a mhaoinítear le deontais faoin tSaoráid agus faoi chistí eile de chuid an Aontais agus 0.2 de OTI in 2023, agus maidir le hinfheistíocht a mhaoinítear go náisiúnta, soláthraíodh rannchuidiú neodrach 0.0 pointe céatadáin leis an staid fhioscach. Dá bhrí sin, tá sé beartaithe ag an Ísiltír infheistíocht bhreise a mhaoiniú tríd an tSaoráid agus trí chistí eile de chuid an Aontais, agus táthar ag tuar go ndéanfaidh sí infheistíocht arna maoiniú go náisiúnta a chaomhnú[14]. Tá sé beartaithe aici infheistíocht phoiblí a mhaoiniú le haghaidh an aistrithe ghlais agus an aistrithe dhigitigh, agus le haghaidh na slándála fuinnimh, mar shampla infheistiú agus forbairt páirceanna gaoithe amach ón gcósta a éascú, úsáid hidrigine a dhreasú agus litearthacht dhigiteach na mac léinn a fheabhsú, ar mic léinn iad a chistítear go páirteach leis an tSaoráid agus le cistí eile de chuid an Aontais.

[14] Leis an gcaiteachas caipitil eile a mhaoinítear go náisiúnta, réamh-mheastar go soláthrófar rannchuidiú forleathnaitheach -0.2 pointe céatadáin de OTI.

(22) De réir Chlár Cobhsaíochta 2023, meastar go laghdófar an t-easnamh rialtais ghinearálta go 2.6 % de OTI in 2024. Is léiriú é an laghdú in 2024 go príomha ar an deireadh a bheidh á chur le bearta fuinnimh de réir a chéile. De réir Chlár Cobhsaíochta 2023, meastar go dtiocfaidh méadú go 48.7 % ar chóimheas fiachais ghinearálta an rialtais le OTI ag deireadh 2024. Ar bhonn beart beartais atá aitheanta ag scoithdháta na réamhaisnéise, tuartar i réamhaisnéis an earraigh 2023 ón gCoimisiún easnamh rialtais 1.7 % de OTI in 2024. Tá sé sin níos ísle ná an t-easnamh atá tuartha i gClár Cobhsaíochta 2023, a bhuí go príomha leis an mbunéifeacht ón gcóimheas easnaimh-OTI is ísle a measadh in 2023. I réamhaisnéis an earraigh 2023 ón gCoimisiún, tuartar go mbeidh cóimheas fiachais ghinearálta an rialtais le OTI ar aon dul le 48.8 % ag deireadh 2024.

(23) Beartaítear le Clár Cobhsaíochta 2023 deireadh a chur de réir a chéile leis na bearta tacaíochta fuinnimh ar fad in 2024. Glacann an Coimisiún leis freisin go ndéanfar bearta tacaíochta fuinnimh a chéimniú amach go hiomlán in 2024. Tá sé sin bunaithe ar an toimhde nach dtiocfaidh aon mhéaduithe an athuair ar phraghsanna fuinnimh.

(24) Le Rialachán (CE) Uimh. 1466/97, éilítear go ndéanfaí feabhas bliantúil ar chomhardú an bhuiséid struchtúraigh i dtreo an chuspóra bhuiséadaigh mheántéarmaigh, agus 0.5 % de OTI mar thagarmharc aige[15]. Agus breithnithe inbhuanaitheachta fioscaí á gcur san áireamh, bheadh sé iomchuí feabhas a chur ar chomhardú struchtúrach 0.3 % ar a laghad de OTI do 2024, de réir an Choimisiúin. Chun an feabhas sin a áirithiú, agus i gcomhréir le modheolaíocht an Choimisiúin, níor cheart go rachadh an fás ar ghlanchaiteachas príomhúil[16] arna mhaoiniú go náisiúnta in 2024 thar 3.5 %, mar a léirítear sa Mholadh seo. An tráth céanna, ba cheart deireadh a chur de réir a chéile leis na bearta tacaíochta fuinnimh atá fágtha (a mheasann an Coimisiún faoi láthair ag 1.1 % de OTI in 2023 iad) má cheadaíonn forbairtí sa mhargadh fuinnimh é sin agus deireadh a chur ar dtús leis na beartais is lú a spriocdhíríodh, agus ba cheart an coigilteas gaolmhar a úsáid chun an t-easnamh rialtais a laghdú. De réir mheastacháin an Choimisiúin, thiocfadh fás ar ghlanchaiteachas príomhúil faoi bhun an uasráta fáis atá molta do 2024 mar thoradh air sin. Mar sin féin, de réir réamhaisnéis an earraigh 2023 ón gCoimisiún, níl an fás ar ghlanchaiteachas reatha príomhúil arna mhaoiniú go náisiúnta in 2023 i gcomhréir leis an Moladh ón gComhairle an 12 Iúil 2022. Dá ndeimhneofaí sin, bheadh fás níos ísle i nglanchaiteachas príomhúil in 2024 iomchuí.

(25) Ag glacadh leis nach dtiocfaidh aon athrú ar bheartais, tuartar i réamhaisnéis an earraigh 2023 ón gCoimisiún go dtiocfaidh méadú 1.7 % ar ghlanchaiteachas príomha a mhaoinítear go náisiúnta in 2024, rud atá faoi bhun an ráta fáis atá molta. Tá an coigeartú atá tuartha i réamhaisnéis an earraigh 2023 ón gCoimisiún i gcomhréir leis an gcoigilteas ó dheireadh iomlán a bheith á chur de réir a chéile leis na bearta tacaíochta fuinnimh.

---

15 Ceanglaítear freisin le hAirteagal 5 de Rialachán (CE) Uimh. 1466/97 coigeartú is mó ná 0.5 % de OTI a dhéanamh i gcás Ballstát a bhfuil fiachas rialtais acu ar mó é ná 60 % de OTI, nó a bhfuil rioscaí níos suntasaí acu maidir le hinbhuanaitheacht fiachais.

16 Sainmhínítear glanchaiteachas príomha mar chaiteachas a mhaoinítear go náisiúnta glan ó bhearta lánroghnacha ioncaim agus gan caiteachas úis agus caiteachas dífhostaíochta timthriallaí san áireamh.

(26) De réir Chlár Cobhsaíochta 2023, meastar go méadóidh infheistíocht rialtais ó 3.4 % de OTI in 2023 go 3.5 % de OTI in 2024. An infheistíocht níos airde, is léiriú í ar leibhéal níos airde infheistíochta a mhaoinítear go náisiúnta agus infheistíochta a mhaoiníonn an tAontas, eadhon tríd an tSaoráid. Tagraíonn Clár Cobhsaíochta 2023 d'athchóirithe agus d'infheistíochtaí a mheastar a rannchuideoidh le hinbhuanaitheacht an airgeadais phoiblí agus le fás inbhuanaithe agus cuimsitheach. Áirítear ar na hathchóirithe agus na hinfheistíochtaí sin athchóirithe agus infheistíochtaí i réimse an oideachais, an taighde agus na forbartha, an mhargaidh saothair agus an aistrithe ghlais agus an aistrithe dhigitigh, ar cuid den phlean téarnaimh agus athléimneachta iad freisin.

(27) Leagtar amach i gClár Cobhsaíochta 2023 conair fhioscach mheántéarmach go dtí 2027. De réir Chlár Cobhsaíochta 2023, meastar go méadóidh an t-easnamh rialtais ghinearálta go 2.8 % de OTI faoi 2026 agus 3.2 % de OTI in 2027. Dá bhrí sin, tá sé beartaithe go bhfanfaidh an t-easnamh rialtais ghinearálta faoi bhun 3 % de OTI go dtí 2026 agus go méadóidh sé os cionn 3 % de OTI in 2027. De réir Chlár Cobhsaíochta 2023, meastar go dtiocfaidh méadú ar chóimheas fiachais ghinearálta an rialtais le OTI ó 48.7 % ag deireadh 2024 go 52.7 % faoi dheireadh 2027.

(28) Mar thoradh ar an ardú tapa atá ag teacht ar phraghsanna tithe le blianta beaga anuas, tá margadh tithíochta ró-luachmhar ann. Mar sin féin, agus na dálaí airgeadais ag éirí níos doichte, shroich an margadh tithíochta cor cinniúnach i lár 2022 de réir mar a thosaigh praghsanna tithe ag laghdú mar fhreagairt ar rátaí úis morgáiste a ardú. Tá fiachas morgáiste i gcoibhneas le OTI fós ard san Ísiltír, de réir caighdeáin idirnáisiúnta. Tá sé seo bunaithe ar theorainneacha iasachta réasúnta ard (iasacht go luach) agus faoiseamh suntasach cánach ar íocaíochtaí morgáiste. Cé go bhfuil an in-asbhainteacht cánach úis morgáiste á laghdú de réir a chéile, tá sé fós ard. Mar gheall ar an bhfiachas ard teaghlaigh a eascraíonn as sin, tá teaghlaigh leochaileach do thurraingí eacnamaíocha, rud atá thar a bheith ábhartha anois go bhfuil méadú tagtha ar an mbaol go ndéanfaí praghsanna tithe a cheartú. Ag an am céanna, tá an margadh cíosa príobháideach sách beag, agus mar thoradh air sin tá soláthar teoranta roghanna malartacha atá inacmhainne agus atá ar fáil seachas teach a cheannach. Baineann an easpa tithíochta inacmhainne ar cíos an bonn ó shoghluaisteacht an lucht saothair freisin. Trí dheireadh a chur le bacainní atá ag coinneáil siar infheistíochtaí faoi láthair, lena n-áirítear infheistíochtaí san earnáil tógála cónaithe, d’fhéadfaí deis a thabhairt don rialtas a phleananna a chur i gcrích maidir le méadú ar an soláthar tithíochta agus, dá bhrí sin, d’fhéadfadh sé cur le hathchothromú seachtrach chomh maith le feidhmiú níos fearr an mhargaidh tithíochta.

(29) I gcomhréir le hAirteagal 19(3), pointe (b), de Rialachán (AE) 2021/241 agus le critéar 2.2 d’Iarscríbhinn V a ghabhann leis an Rialachán sin, áirítear sa phlean téarnaimh agus athléimneachta tacar fairsing athchóirithe agus infheistíocht a threisíonn a chéile agus atá le cur chun feidhme faoi 2026. Cé nár glacadh plean téarnaimh agus athléimneachta na hÍsiltíre go dtí 2022, tá sé faoi lán seol anois. Má leantar ar aghaidh go pras le caibidlíocht an chomhaontaithe oibríochtúil, cuideofar le cur chun feidhme an phlean téarnaimh agus athléimneachta agus is gá an chéad iarraidh ar íocaíocht a chur isteach, a bhfuiltear ag súil léi faoi dheireadh 2023. Tá an cur chun feidhme fós ar siúl, ag an bpointe seo, is cosúil go bhfuil rioscaí neamh-ionsúcháin teoranta mar gheall ar an leithdháileadh airgeadais measartha beag. Tá na hullmhúcháin do chaibidil REPowerEU fós ar siúl. Trí chaibidil nua REPowerEU a thabhairt isteach go tapa sa phlean téarnaimh agus athléimneachta, féadfar athchóirithe agus infheistíochtaí breise a mhaoiniú chun tacú le cuspóirí straitéiseacha na hÍsiltíre i réimse an fhuinnimh agus an aistrithe ghlais. Ar mhaithe leis an bplean téarnaimh agus athléimneachta a chur chun feidhme go rathúil, sin agus bearta eacnamaíocha agus fostaíochta eile taobh amuigh den phlean sin, tá sé tábhachtach i gcónaí údaráis áitiúla agus réigiúnacha, comhpháirtithe sóisialta agus geallsealbhóirí ábhartha eile a bheith rannpháirteach ar bhonn córasach agus éifeachtach, chun a áirithiú go bhfuil freagracht i leith an chláir oibre beartais fhoriomláin roinnte go forleathan.

(30) D’fhormheas an Coimisiún doiciméid chlársceidealaithe uile na hÍsiltíre maidir le beartas comhtháthaithe in 2022. Tá sé ríthábhachtach go rachfar ar aghaidh le cláir an bheartais chomhtháthaithe a chur chun feidhme go tapa sa chaoi gur comhlánú a bheidh iontu ar an bplean téarnaimh agus athléimneachta agus go mbeidh sineirge ann idir iad féin agus an plean sin, an chaibidil REPowerEU san áireamh, ionas go ndéanfar an t-aistriú glas agus an t-aistriú digiteach a chur i gcrích, go méadófar an athléimneacht eacnamaíoch agus shóisialta, agus go mbeidh forbairt chríochach chothrom ann freisin san Ísiltír.

(31) Chomh maith leis na dúshláin eacnamaíocha agus shóisialta a dtugtar aghaidh orthu sna pleananna téarnaimh agus athléimneachta agus sna cláir beartais comhtháthaithe, tá roinnt dúshláin bhreise le sárú ag an Ísiltír i ndáil le deighilt i margadh an tsaothair, ganntanais lucht saothair agus scileanna, spleáchas ar bhreoslaí iontaise agus taiscí nítrigine iomarcacha.

(32) Tá sciar na fostaíochta solúbtha (idir oibrithe ar chonarthaí solúbtha agus sealadacha agus daoine féinfhostaithe nach bhfuil fostaithe acu) fós ard san Ísiltír. Léiríonn sé sin go bhfuil riosca méadaitheach ann maidir le deighilt i margadh an tsaothair, agus go háirithe éifeachtaí saofa ar chorrlaigh mhargadh an tsaothair. Is féidir leis sin éagothroime i ndáil le deiseanna a mhéadú agus cur isteach ar an táirgiúlacht. Is féidir le solúbthacht áirithe sa mhargadh saothair cur le hinoiriúnaitheacht an gheilleagair agus d'fhéadfadh sé freastal níos fearr ar roghanna aonair freisin. Mar sin féin, d'fhéadfadh tionchar diúltach a bheith ag an úsáid iomarcach cineálacha solúbtha fostaíochta ar oibrithe agus ar an ngeilleagar i gcoitinne. Mar shampla, is dúshlán é rannpháirtíocht san oiliúint agus san fhoghlaim ar feadh an tsaoil dóibh siúd a bhfuil socruithe solúbtha fostaíochta conartha acu, agus dá réir sin laghdaítear infheistíocht i scileanna. I gcomhar leis na comhpháirtithe sóisialta, tá sé beartaithe ag rialtas na hÍsiltíre aghaidh a thabhairt ar na difríochtaí idir socruithe oibre buana agus solúbtha. Áirítear sna pleananna deireadh a chur le conarthaí uaireanta nialasacha, cineál nua conartha lena soláthraítear breis slándála ioncaim d'oibrithe a chur in ionad conarthaí maidir le huaireanta ar glao-dhualgas mar atá siad faoi láthair, agus feabhsuithe ar shlándáil poist oibrithe gníomhaireachta sealadacha. Beidh sé tábhachtach dul chun cinn tapa a dhéanamh maidir leis na pleananna sin a chur chun feidhme chun a áirithiú go mbeidh an rogha maidir le cineál áirithe conartha fostaíochta bunaithe ar riachtanais a bhaineann go sonrach le post nó ar roghanna na sealbhóirí poist, agus, ag an am céanna, feabhas a chur ar fhostaíocht agus ar staid shóisialta daoine i bhfostaíocht sholúbtha agus deighilt i margadh an tsaothair a laghdú.

(33) Bhí ganntanas lucht saothair agus scileanna ina ngné de mhargadh saothair na hÍsiltíre cheana féin roimh phaindéim COVID-19, ach tá siad ag éirí níos forleithne ó shin i leith. Tá ganntanais struchtúracha roimh earnálacha mar shampla teicneolaíocht faisnéise agus cumarsáide (TFC), cúram sláinte, oideachas agus poist theicniúla, a bhí ann cheana roimh phaindéim COVID-19 agus a bhfuiltear ag súil go leanfaidh siad ar aghaidh, mar gheall ar fhorbairtí déimeagrafacha i bpáirt. In ainneoin ráta ard rannpháirtíochta ar an iomlán, tá líon oibrithe ionchasacha neamhshaothraithe agus tearcúsáidte fós ag an Ísiltír, mar shampla daoine de bhunadh imirceach agus iad siúd atá ag obair i bhfostaíocht pháirtaimseartha. Nuair a bhíonn siad i bpost páirtaimseartha, roghnaíonn beagán fostaithe a n-uaireanta oibre a mhéadú. Is féidir é sin a mhíniú go páirteach leis na rátaí cánach imeallacha arda, leis na hoibleagáidí (nó leis na hoibleagáidí a bheidh ann amach anseo) a bhaineann le cúram neamhfhoirmiúil leanaí nó baill teaghlaigh eile agus/nó le cáilíocht na cothromaíochta oibre agus saoil. Chun dul i ngleic le ganntanas lucht saothair agus scileanna, beidh sé riachtanach cur chuige cuimsitheach a ghlacadh, agus aghaidh á tabhairt ag an am céanna ar riachtanais agus bacainní earnáilsonracha agus ar infheistíocht chun táirgiúlacht a fheabhsú. I ndáil leis an méid sin, d'fhéadfaí meascán beartas a mheas, lena bhféadfaí an méid seo a leanas a chur san áireamh: (i) an ráta cánach imeallach a laghdú a thuilleadh agus/nó trédhearcacht an ráta cánach imeallaigh atá os comhair daoine aonair a fheabhsú; (ii) pá a mhéadú in earnálacha ina bhfuil ganntanais struchtúracha, go háirithe sna hearnálacha sin ina bhfuil comhchruinniú fostóirí poiblí agus leathphoiblí; (iii) cáilíocht na hoibre agus na cothromaíochta oibre is saoil a chur chun cinn; (iv) gairmthreoir a fheabhsú; agus (v) rochtain ar chúram leanaí ar ardchaighdeán agus ar phraghas réasúnta a fheabhsú. Ina theannta sin, trí dheiseanna uas-scilithe nó athscilithe a neartú trí bhearta spriocdhírithe agus saincheaptha, go háirithe dóibh siúd atá ar imeall mhargadh an tsaothair agus ar imeall an mhargaidh saothair, d'fhéadfaí cabhrú chun ganntanais lucht saothair agus scileanna a mhaolú agus torthaí sóisialta a fheabhsú.

(34) Cé go bhfuil bearta tugtha isteach ag an Ísiltír chun a spleáchas ar bhreoslaí iontaise Rúiseacha a laghdú, b'ionann ola agus gás nádúrtha agus 38 % agus 41 % faoi seach dá meascán fuinnimh, rud a fhágann go bhfuil geilleagar na hÍsiltíre i mbaol forbairtí domhanda ar phraghsanna. Tá gá le hiarracht bhreise chun go mbainfidh an Ísiltír spriocanna fuinnimh in-athnuaite an Aontais do 2030 amach. D'ainneoin uaillmhianta méadaithe maidir le hacmhainneacht bhreise fuinnimh in-athnuaite a shuiteáil, ní raibh sciar na bhfoinsí in-athnuaite fuinnimh in-athnuaite ach 13.0 % in 2021, sciar atá faoi bhun na sprice a comhaontaíodh go polaitiúil ar leibhéal an Aontais agus meán an Aontais de 21.8 %. Mar thoradh air sin, tá an Ísiltír fós ar cheann de na Ballstáit is measa feidhmíocht i dtéarmaí sciar na bhfoinsí in-athnuaite san olltomhaltas deiridh fuinnimh, agus ceann de na bearnaí is mó idir sciar 2021 agus spriocanna 2030. Tá sé ríthábhachtach an eangach leictreachais a leathnú, le haghaidh tarchur agus dáileadh araon, chun dlús a chur le cur in úsáid an bhonneagair fuinnimh inathnuaite ar tír mhór agus amach ón gcósta araon. Ós rud é go bhfuil plódú na heangaí leictreachais ag dul i méid de réir a chéile, is minic a bhíonn ar oibreoirí líonraí iarrataí ar rochtain ar an eangach a dhiúltú ó tháirgeoirí nua leictreachais agus ó thomhaltóirí nua. Ós rud é gurb ionann tomhaltas gáis i dteaghaisí agus thart ar 25 % den tomhaltas iomlán gáis nádúrtha san Ísiltír, is féidir le feabhsuithe éifeachtúlachta fuinnimh sa stoc foirgneamh (mar shampla trí íoschaighdeáin feidhmíochta fuinnimh chun athchóiriú a spreagadh agus trí cheanglais iniúchóireachta fuinnimh a fhorfheidhmiú ar bhealach níos déine don tionscal) rannchuidiú go mór le hastaíochtaí carbóin agus spleáchas ar bhreoslaí iontaise a laghdú a thuilleadh. Tháinig laghdú 29 % ar thomhaltas gáis nádúrtha na hÍsiltíre sa tréimhse idir mí Lúnasa 2022 agus mí an Mhárta 2023, i gcomparáid leis an meántomhaltas gáis le linn na tréimhse céanna sna 5 bliana roimhe sin, rud atá thar an sprioc laghdaithe 15 % a leagtar síos i Rialachán (AE) 2022/1369 ón gComhairle[17]. Moltar don Ísiltír leanúint d'iarrachtaí a dhéanamh an t-éileamh ar ghás a laghdú go sealadach go dtí an 31 Márta 2024 de bhun Rialachán (AE) 2023/706 ón gComhairle[18].

---

17 Rialachán (AE) 2022/1369 ón gComhairle an 5 Lúnasa 2022 maidir le bearta comhordaithe maidir le laghdú ar éileamh ar ghás (IO L 206, 8.8.2022, lch. 1).

18 Rialachán (AE) 2023/706 ón gComhairle an 30 Márta 2023 lena leasaítear Rialachán (AE) 2022/1369 a mhéid a bhaineann le síneadh a chur leis an tréimhse laghdaithe éilimh i gcás bearta laghdaithe éilimh le haghaidh gáis agus cur chun feidhme an tuairiscithe agus an fhaireacháin ar na bearta sin a threisiú (IO L 93, 31.3.2023, lch. 1).

(35) Mar gheall ar na héifeachtaí diúltacha a bhíonn ag fosuithe nítrigine iomarcacha i limistéir nádúrtha a eascraíonn go príomha as earnáil diantalmhaíochta na hÍsiltíre, tá bac ar cheadanna a eisiúint do thionscadail áirithe astaithe nítrigine, go háirithe tionscadail tógála. Tá rialtas na hÍsiltíre ag gníomhú chun fosuithe nítrigine a laghdú, go háirithe trí chláir limistéar comhtháite ar leibhéal cúige. Tá gá le tuilleadh tacaíochta chun an talmhaíocht a dhéanamh níos inbhuanaithe agus iomaíochas a áirithiú, mar shampla, trí thacaíocht a thabhairt chun beostoc a laghdú, dlús a chur leis an aistriú chuig talmhaíocht chiorclach agus/nó orgánach agus digitiú agus nuálaíocht a mhéadú.

(36) Tá bacainní san aistriú chuig geilleagar glan-nialasach á gcruthú ag ganntanais lucht saothair agus scileanna in earnálacha agus i ngairmeacha atá ríthábhachtach don aistriú glas, lena n-áirítear monarú, imlonnú agus cothabháil teicneolaíochtaí glan-nialasacha. Chun go laghdófar na ganntanais scileanna agus chun go gcuirfear an cuimsiú sa lucht saothair agus athshannadh an lucht saothair chun cinn, tá sé ríthábhachtach córais oideachais agus oiliúna ar ardchaighdeán a bheith ann a fhreagraíonn d'athruithe ar riachtanais an mhargaidh saothair, chomh maith le bearta spriocdhírithe maidir leis an uas-sciliú agus an t-athsciliú. Chun leas a bhaint as soláthar saothair nach bhfuil leas á bhaint as go fóill, ní mór na bearta sin a bheith inrochtana, go háirithe le haghaidh daoine aonair agus sna hearnálacha agus sna réigiún is mó a ndéanann an t-aistriú glas difear dóibh. In 2022, tuairiscíodh ganntanas lucht saothair san Ísiltír le haghaidh 108 ngairm bheatha a raibh scileanna nó eolas sonrach ag teastáil uathu le haghaidh an aistrithe ghlais, lena n-áirítear gairmithe cosanta comhshaoil, oibrithe inslithe agus teicneoirí innealtóireachta sibhialta.

(37) I bhfianaise mheasúnú an Choimisiúin, rinne an Chomhairle scrúdú ar Chlár Cobhsaíochta 2023 agus léirítear a tuairim[19] i moladh (1).

[19] Faoi Airteagal 5(2) de Rialachán (CE) Uimh. 1466/97.

(38) I bhfianaise na n-idirnasc dlúth idir geilleagair Bhallstáit an limistéir euro agus a rannchuidiú comhchoiteann le feidhmiú an aontais eacnamaíoch agus airgeadais, mhol an Chomhairle go ngníomhódh Ballstáit an limistéir euro, trína bpleananna téarnaimh agus athléimneachta i measc rudaí eile, chun (i) inbhuanaitheacht fiachais a chaomhnú agus staonadh ó thacaíocht leathan a thabhairt don éileamh comhiomlán in 2023, spriocdhíriú níos fearr a dhéanamh maidir leis na bearta fioscacha arna nglacadh chun tionchar na bpraghsanna arda fuinnimh a mhaolú, agus machnamh a dhéanamh ar bhealaí iomchuí chun an tacaíocht a laghdú de réir mar a laghdaíonn an brú ó thaobh praghsanna fuinnimh de; (ii) leibhéal ard infheistíochta poiblí a choinneáil ar bun agus infheistíocht phríobháideach a chur chun cinn chun tacú leis an aistriú glas agus leis an aistriú digiteach; (iii) tacú le forbairtí pá a mhaolaíonn an caillteanas ó thaobh cumhacht ceannaigh de agus srian a chur ag an am céanna ar éifeachtaí indíreacha ar an mboilsciú, sin agus tuilleadh feabhais a chur ar bheartais ghníomhacha maidir leis an margadh saothair mar aon le dul i ngleic le ganntanais scileanna; (iv) feabhas a chur ar an timpeallacht ghnó agus a áirithiú go bhfuil an tacaíocht fuinnimh a thugtar do chuideachtaí costéifeachtúil, sealadach agus spriocdhírithe ar ghnólachtaí inmharthana, agus go bhfuil dreasachtaí le haghaidh an aistrithe ghlais ag baint léi i gcónaí; agus (v) cobhsaíocht mhacrairgeadais a chaomhnú agus faireachán a dhéanamh ar rioscaí, agus leanúint ag an am céanna den obair chun an t-aontas baincéireachta a chur i gcrích. I gcás na hÍsiltíre, rannchuidíonn moltaí (1), (2), (3) agus (4) le cur chun feidhme an chéad, an dara, an tríú, an ceathrú agus an cúigiú moladh a leagtar amach i Moladh 2023 maidir leis an limistéar euro.

(39) I bhfianaise ghrinn-athbhreithniú an Choimisiúin agus an mheasúnaithe uaidh, rinne an Chomhairle scrúdú ar an gClár Náisiúnta um Athchóiriú 2023 agus ar Chlár Cobhsaíochta 2023. Léirítear a moltaí faoi Airteagal 6 de Rialachán (AE) Uimh. 1176/2011 i moladh (1). Cuidíonn beartais dá dtagraítear i moladh (1) le haghaidh a thabhairt ar leochaileachtaí a bhaineann le hardfhiachas príobháideach agus leochaileachtaí a bhaineann le barrachas ard sa chuntas reatha. Rannchuidíonn moltaí (2) agus (4) le haghaidh a thabhairt ar mholadh (1) a mhéid a bhaineann le hinfheistíocht níos airde. Rannchuidíonn moladh (1) le haghaidh a thabhairt ar mhíchothromaíochtaí agus leis an moladh a leagtar amach i Moladh 2023 don limistéar euro a chur chun feidhme araon, i gcomhréir le haithris 38.

AG MOLADH LEIS SEO go nglacfadh an Ísiltír gníomhaíocht in 2023 agus 2024 chun an méid seo a leanas a dhéanamh:

1. Deireadh a chur leis an bearta tacaíochta éigeandála fuinnimh atá i bhfeidhm, agus úsáid a bhaint as na coigiltis ghaolmhara chun an t-easnamh rialtais a laghdú, a luaithe is féidir in 2023 agus 2024. Dá mbeadh gá le bearta tacaíochta nua nó leantacha chun dul i ngleic le méaduithe a thiocfadh an athuair ar phraghsanna fuinnimh, a áirithiú go ndírítear bearta tacaíochta den sórt sin ar theaghlaigh leochaileacha agus ar ghnólachtaí leochaileacha a chosaint, go mbeidís inacmhainne go fioscach, agus go gcaomhnófaí leo dreasachtaí le haghaidh coigilteas fuinnimh.

   Beartas fioscach stuama a áirithiú, go háirithe trí theorainn nach mó ná 3.5 %[20] a chur leis an méadú ainmniúil ar ghlanchaiteachas príomhúil arna mhaoiniú go náisiúnta in 2024.

   Infheistíocht phoiblí a mhaoinítear go náisiúnta a chaomhnú agus a áirithiú go n-ionsúfar deontais faoin tSaoráid agus cistí eile de chuid an Aontais go héifeachtach, go háirithe chun an t-aistriú glas agus an t-aistriú digiteach a chothú.

   Don tréimhse tar éis 2024, leanfaidh siad de straitéis fhioscach mheántéarmach a shaothrú maidir le comhdhlúthú de réir a chéile agus inbhuanaithe, mar aon le hinfheistíochtaí agus athchóirithe atá fabhrach d'fhás inbhuanaithe níos airde, chun staid fhioscach mheántéarmach stuama a bhaint amach.

   Laghdú a dhéanamh ar chlaontacht an fhiachais teaghlaigh agus ar shaobhadh sa mhargadh tithíochta. Tacú le hinfhaighteacht agus inacmhainneacht tithíochta ar an margadh cíosa príobháideach. Deireadh a chur le bacainní a choinníonn siar infheistíochtaí, lena n-áirítear infheistíochtaí san earnáil tógála cónaithe.

2. Leanúint ar aghaidh le cur chun feidhme leanúnach a phlean téarnaimh agus athléimneachta agus bailchríoch a chur go pras ar chaibidil REPowerEU d'fhonn tús a chur go tapa lena cur chun feidhme. Dul ar aghaidh le cur chun feidhme tapa chláir an bheartais chomhtháthaithe, sa chaoi gur dlúth-chomhlánú a bheidh iontu ar an bplean téarnaimh agus athléimneachta agus go mbeidh dlúthshineirge ann idir iad féin agus an plean sin.

---

20 Meastar go gcomhfhreagraíonn sé sin d'fheabhas bliantúil de 0.3 % de OTI ar a laghad ar chomhardú an bhuiséid struchtúraigh do 2024, mar a thuairiscítear in aithris 24.

3. Dreasachtaí a laghdú chun conarthaí solúbtha nó sealadacha a úsáid. Agus riachtanais earnáilsonracha á gcur san áireamh, aghaidh a thabhairt ar ghanntanais struchtúracha lucht saothair agus scileanna, lena n-áirítear trí leas a bhaint as acmhainneacht saothair tearcúsáidte agus deiseanna uas-scilithe agus athscilithe a neartú, go háirithe dóibh siúd atá ar imeall mhargadh an tsaothair agus iad siúd atá neamhghníomhach.

4. Spleáchas ar bhreoslaí iontaise a laghdú trí dhlús a chur le húsáid foinsí in-athnuaite fuinnimh, trí fheabhas a chur ar chreatchoinníollacha chun borradh a chur faoin infheistíocht i leathnú na n-eangach tarchurtha agus dáileacháin leictreachais, agus trí bhearta éifeachtúlachta fuinnimh a leathnú agus a luathú chun tomhaltas fuinnimh a laghdú, go háirithe sa timpeallacht thógtha. Tacú leis an aistriú chuig talmhaíocht inbhuanaithe. Cur leis na hiarrachtaí beartais atá dírithe ar sholáthar agus ar shealbhú na scileanna agus na n-inniúlachtaí atá ag teastáil le haghaidh an aistrithe ghlais.

Arna dhéanamh sa Bhruiséil,

Thar ceann na Comhairle
An tUachtarán